

**A LAKOSSÁGI COVID19 GYORSTESZTEK KISKERESKEDELMÉNEK
2022-ES ÁTMENETI PIACNYITÁSÁBÓL SZÁRMAZÓ
JÓLÉTI HASZON MÉRTÉKÉRŐL¹**

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL

2024.11.28.

1. E dokumentum és melléklete azon fogyasztói haszon egyszerűsített számszerűsítését mutatja be, amely a lakossági használatra szánt Covid19 antigén gyors tesztek kiskereskedelmét szabadabbá tevő kormányzati intézkedésből származott.
2. Az említett kormányzati intézkedésre a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) tett javaslatot a lakossági gyors tesztek árával foglalkozó gyorsított ágazati vizsgálata nyomán. A piacnyitás révén 2022 és 2023 nagy részében a lakossági gyors tesztek nem csak a gyógyszertárakban és a gyógyszerészetileg szakszervezetekben voltak megvásárolhatóak, hanem drogériákban és egyéb hasonló profilú üzletekben (pl. egyes szupermarketekben és benzinkutaknál) is, ami a gazdasági sajtó beszámolóiban szerint az árak jelentős csökkenését eredményezte.
3. **Az ebből származó közvetlen fogyasztói haszon az eredmények szerint mintegy 2,3-4,9 milliárd forint, vagyis a lakossági gyors tesztek vásárlói ennyit takarítottak meg a piacnyitásnak köszönhetően.**² Ennek mértéke a GVH egyes közelmúltban lezárt, jelentősebb versenyfelügyeleti eljárásaiból származó közvetlen fogyasztói haszonhoz fogható, ami mutatja, hogy a GVH versenypártolási tevékenysége lehet olyan jelentős, mint versenyfelügyeleti eljárásai. Ha a lakossági gyors tesztek kiskereskedelme már eredetileg is szabadabb lett volna, akkor a kimutatott haszon még nagyobb, mintegy 6-12,5 milliárd Ft lenne.
4. A fogyasztói megtakarítás számszerűsítése a GVH által használt, a nemzetközi legjobb gyakorlatokat követő általános értékelési keretek adaptálásával történt, amely egyszerűen alkalmazható módszereket használ, miáltal hozzávetőleges, de nem túlzó eredményt ad. Ez a fajta számszerűsítés nem öleli fel a közvetett és dinamikus hasznokat, mint jelen esetben a kevesebb betegállományban töltött napot vagy az egészségnyereséget. Ezen és további hasonló okokból a tényleges fogyasztói haszon (és a társadalmi haszon) meghaladja az itt kimutatottat.
5. A számítási módszer nem klasszikus versenyfelügyeleti eljárásokra történő alkalmazása általában gyakorlati akadályokba ütközik, jelen esetben azonban elvégezhető volt egy leegyszerűsített számítás. A bizonytalanságra tekintettel a számítás több változatban készült, melyek mindegyike óvatos feltevésekre támaszkodik a lakossági gyors tesztek használatának intenzitására és a gazdasági sajtó beszámolóiban szereplő árcsökkenés piacnyitásnak betudható hányadára vonatkozóan.
6. A bemutatott eredmények rávilágítanak a szabadabb piacra lépésből és erősebb versenyből fakadó előnyökre, a verseny korlátozása okozta veszteségre, valamint a versenypártolás és a versenyt támogató kormányzati intézkedések fontosságára a fogyasztói jólét növelésében.
7. A számítást a melléklet részletezi.

---

¹ E dokumentum és melléklete a forrás megjelölésével szabadon idézhető és hivatkozható. (A lakossági Covid19 gyors tesztek kiskereskedelmének 2022-es átmeneti piacnyitásából származó jóléti haszon mértékéről, Gazdasági Versenyhivatal, 2024.11.28.)

² 2024-es értéken. Mintegy 6-13 millió euró, 6-14 millió dollár, 2024. évi átlagos jegybanki árfolyamon számolva.

MELLÉKLET

A SZÁMSZERŰSÍTÉS MÓDSZERE

Tartalom

1. Bevezetés.....	2
2. Módszertani keretek	2
3. Számítás.....	4
3.1. Érintett forgalom.....	4
3.2. Ár.....	5
3.3. Időszak.....	6
3.4. Egyéb.....	7
4. Eredmények.....	8
5. Kiterjesztett számítás és eredmények.....	10

1. Bevezetés

1. E melléklet annak a fogyasztói haszonnak az egyszerűsített számszerűsítését részletezi, amely a lakossági használatra szánt Covid19 antigén gyorstesztek (lakossági gyorstesztek) kiskereskedelmét szabadabbá tevő kormányzati intézkedésből származott. E piacnyitás révén a fogyasztók nem csak gyógyszerárakban és gyógyászatisegédeszköz-szaküzletekben, hanem drogériákban és más hasonló profilú üzletekben is hozzájuthattak a lakossági gyorstesztekhez.¹ Erre 2022. február 9-től 2023 végéig volt lehetőségük, egy közel egyhónapos megszakítással 2022 októberében.²
2. Az említett intézkedésre a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) tett javaslatot a lakossági gyorstesztek árával foglalkozó gyorsított ágazati vizsgálata nyomán.³ Javaslatának megvalósulásától a GVH nem csak azért várta a lakossági gyorstesztek árának akár jelentős csökkenését, mert nőtt volna a piaci szereplők száma, hanem azért is, mert úgy vélte, hogy az új és másfajta piaci szereplők eltérő beszerzési forrásból, rövidebb és hatékonyabb ellátási láncon keresztül lennének képesek hozzájutni a gyorstesztekhez. A gyorsított ágazati vizsgálat megállapításai szerint ugyanis a gyógyszerárak és gyógyászatisegédeszköz-szaküzletek mögött álló ellátási láncokba nagyszámú közvetítő ékelődött be, ami nagyban csökkentette hatékonyságukat, jelentősen növelve a költségeket és a fogyasztói árat.
3. Bár az ágazati vizsgálatok által generált közvetlen fogyasztói haszon értelmezése nem egyértelmű, a megvalósult versenypártolási javaslatokból, illetve az azokat megvalósító konkrét intézkedésekből származó fogyasztói haszon már fogalmilag jól megragadható.

2. Módszertani keretek

4. A számítás a GVH és más versenyhatóságok által is alkalmazott, valamint az OECD által ajánlott⁴ egyszerűsített számszerűsítések (*ex-ante impact assessment*) módszertani kereteit használja fel, amely azon alapul, hogy az erősebb verseny a legtöbb esetben alacsonyabb egyensúlyi árakhoz vezet. Így a verseny indokolatlan korlátozódásából fakadó magasabb árak miatt a fogyasztók anyagi veszteséget szenvednek el, ám ha a GVH közbelépése miatt a korlátozás megszűnik, akkor az említett veszteség elmarad, és ez az elmaradt veszteség a GVH közbelépéséből származó fogyasztói haszon, ahogy azt az 1. ábra szemlélteti.

¹ Minden olyan üzlet lehetőséget kapott a gyorstesztek lakosság részére történő értékesítésére, amely rendelkezett bizonyos, jogszabályban meghatározott, ún. külön listás gyógyszerek kiskereskedelmi forgalmazására vonatkozó engedéllyel a gyógyszerészeti hatóságtól.

² A piacnyításra eredetileg a 34/2022. (II. 8.) Korm. rendelet (1. § (2) bekezdés) alapján, majd tervezett kivezetésére, hosszabbítására, tényleges kivezetésére és újra bevezetésére különböző jogszabályok alapján került sor, az alábbiak szerint:

2022.02.09 – 2022.05.31.: bevezetés a 34/2022. (II. 8.) Korm. rendelet (1. § (2) bekezdés) alapján, amely a 2021. évi I. törvény hatályvesztésekor veszítette hatályát, 2022.06.01-én (5/A §) (előre tervezett kivezetés mozgó dátummal).

2022.06.01 – 2022.09.30.: hosszabbítás, majd előre tervezett és ismert kivezetés a 2022. évi V. törvény (3. §) alapján.

2022.10.28 – 2023.06.30.: visszavezetés majd technikai kivezetés a 417/2022. (X. 27.) Korm. rendelet (3. §) alapján, melyet a 211/2023. (VI. 1.) Korm. rendelet (3. §) helyezett hatályon kívül.

2023.07.01 – 2023.12.31.: hosszabbítás, majd előre tervezett és ismert kivezetés a 2006. évi XCVIII. törvény (86/B §) alapján, melyet a 2023. évi XIX. tv. (70. §) állapított meg 2023.07.01-i hatállyal, és ugyanezen törvény 72. §-a helyezett hatályon kívül 2024.01.01-én.

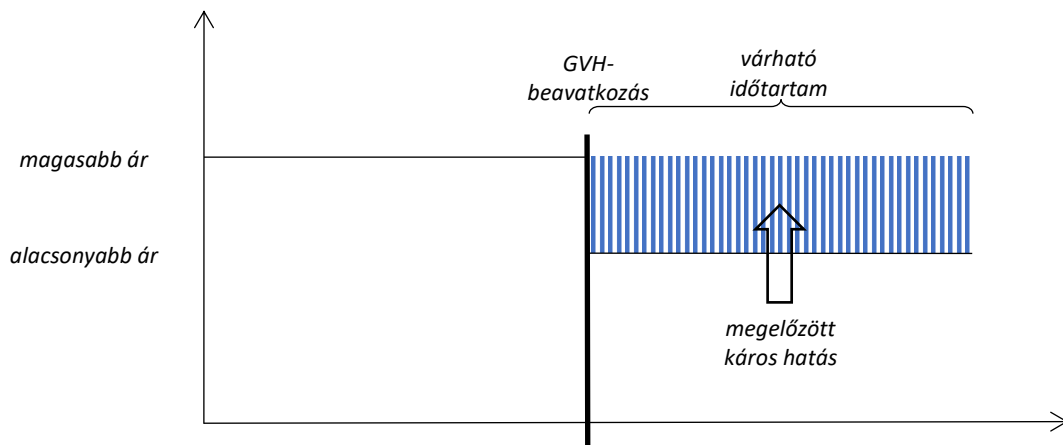
³ Jelentés a Covid19 antigén gyorstesztek magyarországi piacán lefolytatott gyorsított ágazati vizsgálatról, Gazdasági Versenyhivatal, Budapest, 2022.02.04. (AL/782/2021) (gyorsított ágazati vizsgálati jelentés).

https://www.gvh.hu/dontesek/agazati_vizsgalatok/piacelemzesek/agazati_vizsgalatok/vegleges-jelentes-a-covid-19-antigen-gyorstesztek-magyarorszag-piacan-lefolytatott-gyorsitott-agazati-vizsgalatról

⁴ Guide for helping competition authorities assess the expected impact of their activities, OECD (2014).

<https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/evaluation-of-competition-interventions/Guide-competition-impact-assessmentENG.pdf>

1. ábra: Megelőzött fogyasztói veszteség klasszikus versenyfelügyeleti eljárásokban

5. A számítás elvégzéséhez csupán három paramétert kell meghatározni: a versenykorlátozás okozta árkülönbség mértékét, fennállásának hosszát, és az általa érintett forgalom nagyságát.

Közvetlen haszon =

= Megelőzött káros hatás =

= Érintett forgalom × Áreltérés × Várható időtartam

6. A klasszikus versenyfelügyeleti eljárások esetében az érintett forgalom a legtöbbször eleve ismert, vagy az eljárás során beszerzett adatokból viszonylag könnyen meghatározható, az árkülönbségre (pl. kartellfelár) és a várható időtartamra vonatkozóan pedig rendelkezésre állnak olyan – végső soron empirikusan megalapozott – alapértelmezett értékek, melyekkel helyettesíthetők az ügyszpecifikus adatok, ha ez utóbbiak nem lennének elérhetőek. A számszerűsítést továbbá egy adott időszakban lezárt összes releváns eljárásra szokás elvégezni, így az egyes eljárásokra vonatkozó (rész)számításokban szükségszerűen előforduló véletlen pontatlanságok kiolthatják egymást. Az említett időszak kisebb országok esetén többéves is lehet, az ingadozások mérséklése érdekében.⁵

7. Jelen esetben a versenyt a szabályozás korlátozta, ezért a korlátozás megszüntetésére nem egy versenyfelügyeleti eljárás keretében megvalósuló, a vállalatok piaci magatartásával foglalkozó GVH beavatkozás révén került sor, hanem egy, a GVH által javasolt kormányzati intézkedés révén, a piacra lépésre vonatkozó szabályok versenyzöbbé tételével.

8. A képletben említett három paramétert a konkrét esetben az alábbi módon azonosítottuk:

- i. érintett forgalom: a lakossági gyorsesztek kiskereskedelmi forgalma (vagyis a szóban forgó piac mérete);
- ii. árkülönbség/felár: a bekövetkezett, azon belül a piacnyitáshoz tulajdonítható árcsökkenés mértéke (a klasszikus versenyfelügyeleti eljárásokhoz tartozó alapértelmezett érték használata az eltérő kontextus miatt nem jött szóba);
- iii. a várható további időtartam: a szabadabb kiskereskedelem effektív időszaka.

⁵ Az általános keretokről bővebben pl. A GVH működéséből származó jóléti haszon mértékéről (*ex-ante impact assessment*) – Versenykorlátozó megállapodásokkal, erőfölényes visszaélésekkel, valamint fúziókkal foglalkozó eljárások, 2017-2022, Gazdasági Versenyhivatal, 2023.04.12.

https://www.gvh.hu/gvh/elemezsek/tarsadalmi_haszon/gvh_mukodesebol_szarmazo_ioleti_haszon_mertekerol

3. Számítás

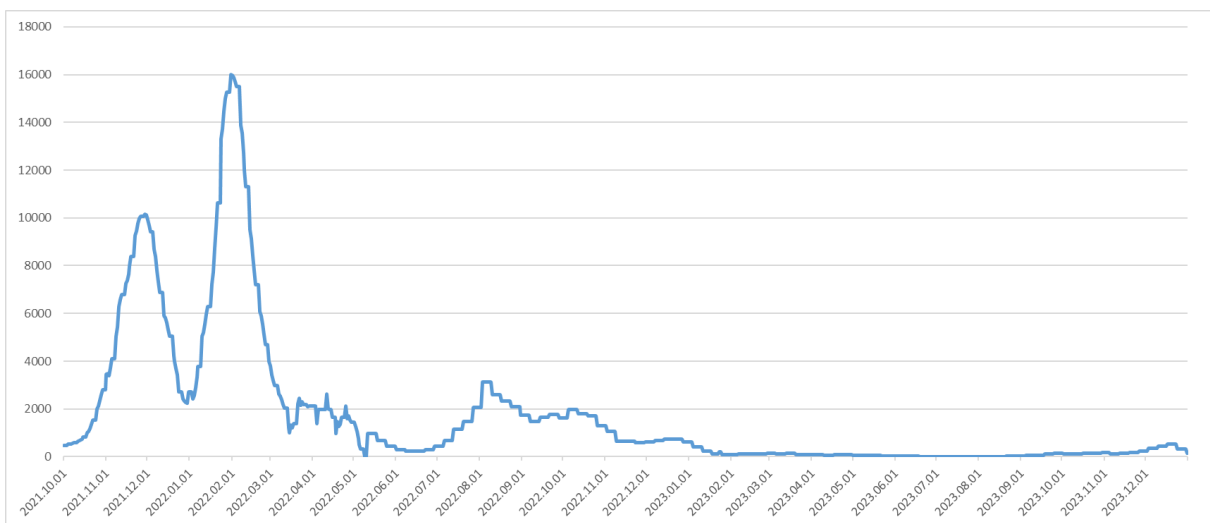
3.1. Érintett forgalom

9. A gyorsított ágazati vizsgálatban – az eljárás sajátosságai miatt – a GVH nem tárt fel az érintett forgalomra vonatkozó vagy annak elfogadható közelítését lehetővé tevő adatokat. Az értékesítési volumenek is csak az árusító helyek egy részére (mintájára) vonatkozóan lettek feltárva.

10. Ezek alkalmasak voltak az értékesítési volumen trendjeinek azonosítására a gyorsított ágazati vizsgálatban, de annak országos nagyságát nem mutatták. Ezek az adatok továbbá 2021 utolsó negyedévére vonatkoztak, így nem terjedtek ki 2022-re és 2023-ra, vagyis a piacnyitás utánra, a 2021-es adatokból történő extrapolációt pedig lehetetlenné tette az eladások járványhullámok nyomán minden bizonnyal bekövetkező ingadozása. Nyilvános forrásból sem találtunk országos forgalmi vagy volumenadatokat.

11. Ismertek voltak ugyanakkor a járványadatok, azon belül is a napi új esetszámok 2020 márciusától 2023 végéig, lefedve a szabadabb kiskereskedelem teljes időszakát. Ezekből következtetni lehetett a vásárolt tesztek számára, mivel az szoros összefüggésben áll az észlelt új megbetegedések számával. Közismert, hogy 2022-ben elterjedt volt az a háziorvosi gyakorlat, mely szerint a Covid19 diagnózis alapvetően a betegek által használt (és vásárolt) gyors tesztek eredményei alapján került megállapításra. Az új esetek számának alakulását szemlélteti a 2. ábra a tágabban vizsgált időszakban.

2. ábra: Covid19 járványgörbe Magyarországon 2021 utolsó negyedévéétől 2023 végéig

Megjegyzés: Napi új Covid19 esetek száma, hétnapos mozgóátlag. Forrás: Our World in Data, a WHO adatai alapján, ahová Magyarországról a magyar kormány szolgáltatott adatot.⁶

12. Ahhoz, hogy az új esetek számából megkapjuk a lakossági gyors teszt-értékesítés volumenét – erre vonatkozó adatok híján – azzal a feltevéssel éltünk, hogy a vizsgált időszakban minden egyes Covid19 diagnózisra átlagosan 1, a diagnosztizált személy által felhasznált/vásárolt gyors teszt, és további 3-5, egyéb személyek által felhasznált/vásárolt, negatív eredményt produkáló gyors teszt esett. (Jobb ábrázolhatósága miatt a napi új esetszámok hétnapos mozgóátlagát használtuk. Az eredményeket ez lényegében nem befolyásolta.)

⁶ <https://ourworldindata.org/covid-cases>

Az adatszolgáltatás 2022 májusáig alapvetően napi, ezután alapvetően heti rendszerességű volt, utóbbi idején a hétnapos mozgó átlag egyfajta heti átlagnak felel meg, ami a görbe kevésbé finom felbontását eredményezi.

13. E feltevés intervallumának két végpontját használtuk egy-egy opcióként. Az említett opciókat foglalja össze az 1. táblázat.⁷

1. táblázat: Feltevésopciók az egy új esetszámra jutó átlagos lakossági gyorsteszték számára

Referencia (szélsőségesen óvatos)	Ésszerűen óvatos	
	Óvatosabb	Megengedőbb
1+0 gyorsteszt	1+3 gyorsteszt	1+5 gyorsteszt

14. A becsült értékesítési volument a lakossági gyorsteszték átlagos egységárával szorozva kaptuk meg az érintett forgalmat, szintén sávosan.

3.2. Ár

15. A gyorsított ágazati vizsgálat adataiból azonosítható volt a piacnyitást megelőző átlagár.⁸ Mivel ezek az adatok 2021. novemberig megbízhatók,⁹ a piacnyitást megelőző legkésőbbi, még megbízható átlagár a 2021. novemberhez tartozó 3 577 Ft/db.

16. Az árcsökkenés mértékére a sajtóban megjelent cikkek engedtek következtetni. A Népszava a Hálózatban Működő Gyógyszertárak Szövetségének adataira hivatkozva arról számolt be, hogy az árak a korábbiak felére csökkentek, miközben az értékesítés volumene a kétszeresére nőtt.¹⁰ Ettől eltérő, többnyire még nagyobb árcsökkenésről szóló beszámolók is napvilágot láttak, ám ezek szórványos információkon látszanak alapulni.¹¹ Az árakra vonatkozó információkat foglalja össze a 2. táblázat.

2. táblázat: Árakra vonatkozó információk

Piacnyitás előtti átlagár	Megfigyelt árcsökkenés	Alapár (átlagár a szabadabb kiskereskedelem idején)
3 577 Ft/db	50%	1 789 Ft/db

Megjegyzés: 2022-es értéken.

17. A gyorsított ágazati vizsgálat során feltárt áralakulás alapján ugyanakkor nem volt egyértelmű, hogy ezen árcsökkenés teljes egészében a piacnyitásnak köszönhető-e. Az átlagár már 2021 vége felé jelentősen csökkent, vélhetően a viszonylag újonnan létrejött piac evolúciója során megvalósult méretgazdaságosságnak és tapasztalatszerzésnek köszönhetően. Ez a folyamat 2021 novemberében

⁷ Lehetnek olyan esetek, ahol a diagnózis nem gyorsteszt eredményén alapult, továbbá a diagnózist szolgáló gyorsteszték nem mindegyike volt lakossági gyorsteszt, mivel az orvosi rendelőkben is végeztek tesztelést, valamint egyes munkáltatók maguk is szűrték, általuk, más csatornán beszerzett gyorsteszték felhasználásával. (A munkáltatói szűrőprogramokban használt tesztek a felhasznált tesztek jelentős arányát tehetők ki, hiszen sok helyen nem csak tünetek esetén, hanem általánosan teszteltek, ám ugyanezen okból valószínűtlen, hogy a pozitív esetek mögött jelentősebb arányban álltak volna ilyen tesztek). Ugyanakkor sok pozitív esetben a tesztet eleve megismételték, majd esetleg a betegség lefolyását követően újra megismételték, akár többször is.

Ezenfelül születtek negatív teszteredmények a diagnosztizált (vagy csak hasonló tüneteket mutató) személyek kontaktjainál (pl. családtagok, munkatársak), valamint olyan személyeknél, akik prevenció célból tesztelték magukat pl. családi esemény előtt/után vagy külföldi utazásból hazatérve.

⁸ Ezeket a gyorsított ágazati vizsgálati jelentés 9. ábrája is bemutatja.

⁹ Gyorsított ágazati vizsgálati jelentés 32. oldal 2. bekezdés.

¹⁰ Danó Anna: Eltűnnek a koronavírus-fertőzés kimutatására szolgáló gyorsteszték a boltokból, Népszava, 2022.10.01.

https://nepszava.hu/3171009_kivonjak-a-boltokbol-a-covid-teszteket

¹¹ Koncsek Rita: Rázúdultak a gyorsteszték a kiskereskedelmi egységekre, Világgazdaság, 2022.03.02.

<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/03/razudultak-a-gyorsteszték-a-kiskereskedelmi-egysegekre>

Csökkent a minőségi, svájci gyártású Covid-teszték ára Magyarországon, Origo, 2022.03.16.

<https://www.origo.hu/itthon/2022/03/csokkent-a-minosegi-svajci-gyartasu-covidteszték-aramagyarorszagon>

lezárulhatott, de bizonyos mértékben akár folytatódhatott is. Így nem kizárt, hogy a piacnyitáskori ár valamivel alacsonyabb volt az imént említett 2021. novemberi bázisátnál, sőt az sem, hogy az ár valamelyest tovább csökkent volna piacnyitás nélkül is.

18. Mivel célunk a piacnyitás hatásának (és csak a piacnyitás hatásának) számszerűsítése volt, a 2021. novemberihez képest bekövetkezett 50%-os, teljes átlagárcsökkenésnek csak egy részét vettük figyelembe, több változatban. Feltételeztük, hogy a szabadabb kiskereskedelemnek betudható effektív árcsökkenés a teljes megfigyelt árcsökkenés 50, 75, illetve 90 százaléka. Az említett opciókat foglalja össze a 3. táblázat.

3. táblázat: Feltevésoptiók az árcsökkenés piacnyitásnak betudható hányadára

Referencia (szélsőségesen óvatos)	Ésszerűen óvatos	
	Óvatosabb	Megengedőbb
50%	75%	90%

19. A fentiek alapján meghatározhatók voltak a számításban szereplő árak, melyeket a 4. táblázat foglalja össze.

4. táblázat: A számításban szereplő (átlag)árak

Megnevezés	Referencia (szélsőségesen óvatos)	Ésszerűen óvatos	
		Óvatosabb	Megengedőbb
Piacnyitás miatti erősebb versenynek betudható árcsökkenés hányada	50%	75%	90%
Piacnyitás nélküli hipotetikus ár a számítás időszakában (counterfactual)	2 683 Ft/db	3 130 Ft/db	3 398 Ft/db
Alapár	1 789 Ft/db	1 789 Ft/db	1 789 Ft/db

Megjegyzés: 2022-es értéken.

3.3. Időszak

20. A szabadabb kiskereskedelem időszaka egyértelmű (2022.02.09. – 2023.12.31., egy kb. egyhónapos megszakítással 2022 októberében, vö. 2. lábjegyzet), a számítás ugyanakkor nem a teljes időszakot vette figyelembe. A piacnyitás hirtelen lépés volt (a rendelkezés a kihirdetés másnapján lépett hatályba), ezért az alternatív forgalmazási csatornáknak időre volt szükségük a megszerveződéshez és felfutáshoz (beszerzési forrásokat kellett felkutatni, tesztek beszerezni stb.). Így valószínűleg az árak sem csökkentek azonnal a szabadabb kiskereskedelemhez egyébként tartozó szintre. Sajtóhírek alapján csak 2022. márciustól valószínűsíthető az alternatív kiskereskedelem kellő felfutása és az átlagár ennek megfelelő alakulása.¹² A piacnyitás ezt megelőző, átmeneti időszakára nézve nem rendelkezünk kellő információval vagy feltevéssel az árak alakulásáról.

¹² Február 11-én a 444 még arról számolt be, hogy a DM előkészíti a lakossági tesztek forgalmazását, a Mol pedig vizsgálja annak lehetőségét. (Vég Márton: A DM-ben is lehet majd antigén gyorstesztet venni, a Mol még nem döntött, 444.hu, 2022.02.11.)

<https://444.hu/2022/02/11/a-dm-ben-is-lehet-majd-antigen-gyorstesztet-venni>

Február végén, március elején a Pénzcentrum és a Világ gazdaság beszámolója szerint a Tesco és a Rossman már forgalmazott lakossági tesztek, de a Rossman még dolgozott a választék bővítésén, a DM pedig két hét múlva tervezte megkezdeni a forgalmazást. (Megérkeztek az olcsó COVID-tesztek: már ennél az üzletláncnál is meg lehet őket venni, Pénzcentrum, 2022.02.28.; Koncsék Rita: Rázúdultak a gyorstesztek a kiskereskedelmi egységekre, Világ gazdaság, 2022.03.02.)

<https://www.penzcentrum.hu/egeszseg/20220228/megerkeztek-az-olcsó-covid-tesztek-mar-ennel-az-uzletlancnal-is-meg-lehet-oket-venni-1122451#>

<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/03/razudultak-a-gyorstesztek-a-kiskereskedelmi-egysegekre>

21. Emellett 2023 őszére már vélhetően nem érvényes a számítás – ezen belül a releváns forgalom meghatározásának – alapjául szolgáló feltevés az új esetek és a megvásárolt lakossági tesztek száma közötti kapcsolatról. A járvány fokozatos lecsengésével (vö. 2. ábra) és a megbetegedés következményeinek enyhülésével, valamint az óvatosság mérséklődésével 2023 őszén a gyorstesztek vesztettek fontosságukból, befolyásolva használatuk intenzitását.

22. Egy korábbi végpont is elképzelhető, hiszen a lakossági gyorstesztek gyógyszerházakon és gyógyászatisegédeszköz-szaküzleteken kívüli értékesítési lehetősége 2022 szeptember végén előre ismert módon megszüntetésre került (első kivezetés), és csak a GVH újabb versenypártoló közbenjárását követően, 2022. október 28-tól vált ismét lehetővé (visszavezetés). Lehetséges, hogy egyes alternatív kiskereskedők ekkor felhagytak a lakossági gyorstesztek értékesítésével anélkül, hogy azt később újratekintették volna, bár konkrét tudomásunk ilyenről nincs.

23. Mindezek miatt a számítás szempontjából releváns szabadabb forgalmazás kezdetének 2022. március 1-jét, végének pedig 2022. szeptember 30-át, illetve 2023. augusztus 31-ét tekintettük (utóbbi esetben 2022. október nagy részének kihagyásával), vagyis itt is sávval, illetve opciókkal dolgoztunk.

24. Így két időszakot kaptunk. Az első időszak a bevezetés utáni átmenet feltételezett végétől az első kivezetésig tart, a második időszak pedig a visszavezetéstől az egyik fő feltevésünk érvénytelenné válásáig (látjuk majd, hogy az eredményt csak kevéssé befolyásolja, ha ennek időpontját nem találtuk el pontosan). E két időszak együtt teszi ki a szabadabb kiskereskedelem teljes effektív időszakát, ahogy azt az 5. táblázat összefoglalja.

5. táblázat: Kiemelt időszakok (effektív szabadabb kiskereskedelem időszakára vonatkozó feltevések)

A szabadabb kiskereskedelem teljes effektív időszaka	
Első időszak 2022.03.01. – 2022.09.30.	Második időszak 2022.10.28. – 2023.08.31.
Óvatosabb	Megengedőbb

25. A két időszak között marad egy köztes, átmeneti szakasz, 2022 októberének nagy része, amikor ismét érvényesült a piacnyitás előtti tilalom. Erre az időre ugyanúgy nincs pontosabb információnk vagy elfogadható feltevésünk az áraknak az alapár és a piacnyitást megelőző árszint közötti pontosabb alakulásáról, ahogy az első átmenet idejére sem, így azt a számítás nem fedi le.¹³

3.4. Egyéb

26. A számítást 2024-ben végeztük, ezért az eredményeket 2024-es értéken fejeztük ki, amihez az eredeti, 2022-esnek tekintett (valójában 2021. novemberi) árakat korrigáltuk az éves inflációval, a Magyar Nemzeti Bank által közzétett éves átlagos fogyasztói árindexek segítségével.

27. Eltérés az általános módszertől, hogy az eredményeket nem vetettük össze a GVH költségvetésével, mivel a számítás egyedi esetre vonatkozott (nem pedig valamely általános GVH tevékenységre), és nem a GVH intézkedéséről volt szó (bár a GVH kezdeményezte). Tehát nem egyfajta társadalmi befektetési kontextusban vizsgáltunk, így társadalmi diszkontrátát sem alkalmaztunk. A fogyasztói haszon összegére vonatkozó eredményeink ezért hétköznapi módon is értelmezhetők.

¹³ A harmadik átmenet a szabadabb kiskereskedelem fentebb említett utolsó időszaka, ahol az árra vonatkozó feltevéssel igen, a volumenre vonatkozó információval vagy feltevéssel viszont nem rendelkezünk. Éppen ezért ezt az időszakot nem fedi le sem a számítás, sem annak kiterjesztése.

4. Eredmények

28. A fentiek alapján az egy új esetre jutó átlagos tesztszám és az effektív árcsökkenés tekintetében összesen kilenc változatban készült el a számítás (lásd 6. táblázat), minden változatra nézve több lehetséges időszakra vonatkozóan.

6. táblázat: Számítási változatok

1+0 gyorsteszt; árcsökkenés 50%-a	1+3 gyorsteszt; árcsökkenés 50%-a	1+5 gyorsteszt; árcsökkenés 50%-a
1+0 gyorsteszt; árcsökkenés 75%-a	1+3 gyorsteszt; árcsökkenés 75%-a	1+5 gyorsteszt; árcsökkenés 75%-a
1+0 gyorsteszt; árcsökkenés 90%-a	1+3 gyorsteszt; árcsökkenés 90%-a	1+5 gyorsteszt; árcsökkenés 90%-a

Megjegyzés: Egy új esetre jutó tesztek száma; az erősebb versenynek köszönhető árcsökkenés részesedése a teljes megfigyelt árcsökkenésből.

29. Mivel a táblázatban szürkével árnyékolt szélsőségesen óvatos változatok csupán kiindulási pontként szolgáltak, a továbbiakban csak a zölddel árnyékolt ésszerűen óvatos változatokból származó eredményeket mutatjuk be: a sötétebb zölddel árnyékolt bal felső, óvatosabb feltevések melletti és a jobb alsó, megengedőbb feltevések melletti változatot (vagyis a sáv két szélét) jelenítjük meg a korábban említett két időszakra vonatkozóan.

30. Az így kapott eredményeket a 7. táblázat foglalja össze.

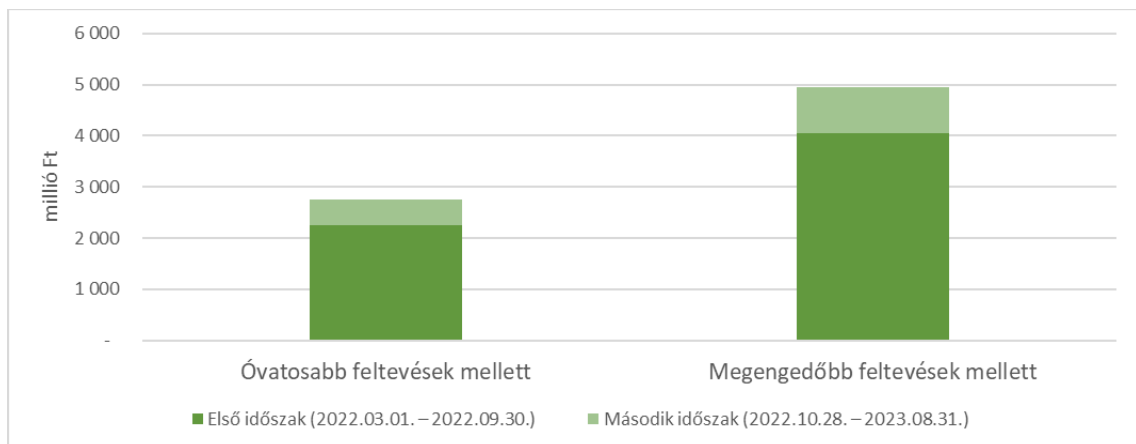
7. táblázat: Kimutatott fogyasztói haszon

Időszak	Óvatosabb feltevések mellett	Megengedőbb feltevések mellett
Első időszak (2022.03.01. – 2022.09.30.)	2 252	4 054
Második időszak (2022.10.28. – 2023.08.31.)	496	892
A szabadabb kiskereskedelem teljes effektív időszaka	2 748	4 946

Megjegyzés: Millió Ft, 2024-es értéken.

31. A 3. ábra a két kiemelt eredményváltozatot, valamint az egyes időszakokra jutó fogyasztói haszon nagyságát érzékelteti. Feltűnő, hogy az eredmény nem arányos az egyes időszakok hosszával.

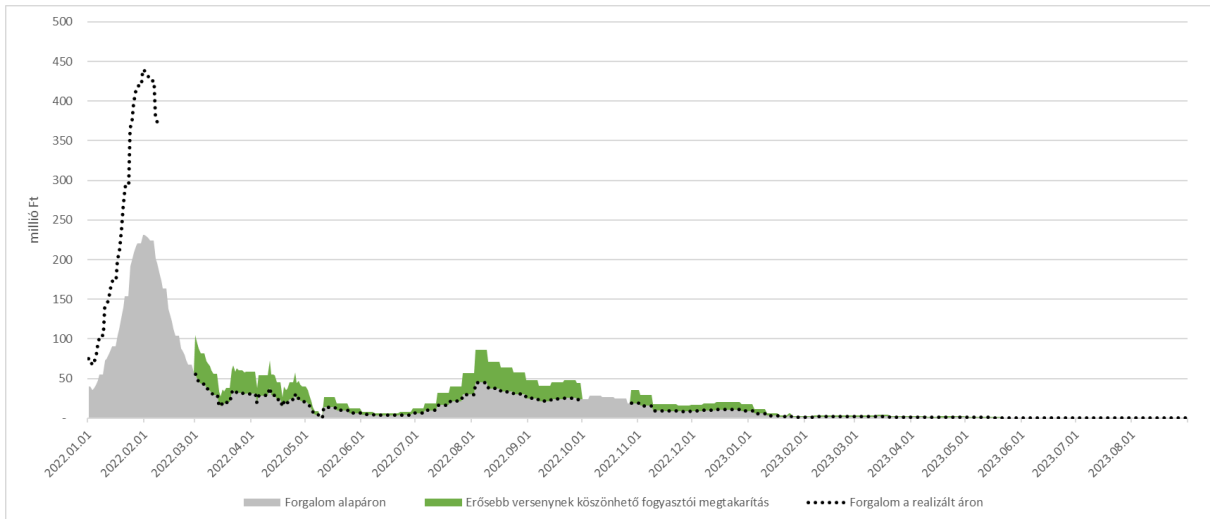
3. ábra: Kimutatott fogyasztói haszon

Megjegyzés: 2024-es értéken.

32. A 4. ábra az átmeneti piacnyitásból eredő haszon időbeli alakulását szemlélteti. (A jobb láthatóság érdekében végig a megengedőbb feltevések melletti idősoros eredménygrafikonokat szerepeltetjük, de a séma az összes számítási változatban hasonló.)

4. ábra: A kimutatott fogyasztói haszon alakulása

Megjegyzés: 2024-es értéken, megengedőbb feltevések mellett.

33. Ez tulajdonképpen a korábban bemutatott 1. ábrát vetíti a konkrét helyzetre, azzal, hogy a függőleges tengelyen nem az ár, hanem már az ár és a volumen szorzata (vagyis a teljes érintett pénztömeg, a releváns forgalom szerepel). A grafikonon visszaköszön a 2. ábrán bemutatott járványgörbe, pontosabban annak 2022-vel kezdődő és 2023. őszig tartó szakasza, hiszen a számításban szereplő volumen alapja az új esetek mindenkor száma.

34. A 4. ábrán az alacsonyabb, alapárhoz tartozó forgalmat jelöli a szürke sáv, efelett húzódik a magasabb, piacnyitás nélküli hipotetikus, ún. *counterfactual* árhoz tartozó forgalom. A piacnyitást megelőzően a magasabb ár érvényesül, a két számítási időszakban viszont az alacsonyabb ár. Utóbbi esetben a magasabb és az alacsonyabb árhoz tartozó forgalmak közötti különbség jelenti a kimutatott fogyasztói hasznot, amit a két zöld sáv jelöl (a második zöld sáv valójában egészen a grafikon jobb széléig húzódik, de úgy elkeskenyedek, hogy az ábra léptéke miatt már nem látszik). Ennek megfelelően a realizált forgalmat jelölő pöttyözött vonal a piacnyitást megelőzően a magasabb árhoz tartozó sáv tetején, a két számítási időszakban pedig az alacsonyabb árhoz tartozó sáv tetején halad. Mivel a két átmenet idejére nem rendelkezünk az árak alakulására vonatkozó információval vagy elfogadható feltevéssel, ezekben az időszakokban (vö. 25. bekezdés), a pöttyözött vonal és a zöld sáv is megszakad.

35. Az is jól látható, hogy a kimutatott haszon miért nem arányos az időszakok hosszával. Az új esetszámok nem egyenletesen alakultak, az első időszakra aránytalanul sok új eset, és így lakossági gyorstesztvásárlás esik. Vagyis hiába hosszabb a második időszak, ha a hozzá tartozó új esetek száma jóval alacsonyabb. Könnyű belátni, hogy az egyes időszakokhoz tartozó eredmények közötti arányok kizárólag a járványgörbe alakjától függenek, ez pedig azonos az összes számítási változatban. Mindebből következően az eredményt csak kevéssé befolyásolja, hogy pontosan melyik napot tekintjük a második időszak végének.

Megjegyzések

36. Noha kellő fogódzók híján mégoly egyszerűsített módon sem tudjuk számszerűsíteni, de a szabadabb kiskereskedelemről természetesen 2023 utolsó négy hónapjában is származott fogyasztói haszon, bár ennek mértéke viszonylag csekély (vö. 21. bekezdés).

37. A számítás csak a piacnyitás közvetlen árhatását ragadja meg. Ennél jóval jelentősebb lehetett az a haszon, amelyet a piacnyitás a megbetegedések számának csökkenésén, illetve a járvány terjedésének mérséklésén keresztül fejtett ki (a gyorstesztek hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javulásával elterjedtebbé vált teszthasználat révén). Ez nem csak anyagiakban nyilvánult meg (pl. kevesebb munkából kieső nap, kisebb kórházi és gyógyszerköltségek), hanem jobb életminőségben is (sőt, a járvány ezen fázisában akár a halálos áldozatok alacsonyabb számában is). (A versenyfelügyeleti eljárások kapcsán hasonló kontextusban említett elrettentés ugyanakkor jelen esetben nem értelmezhető.)

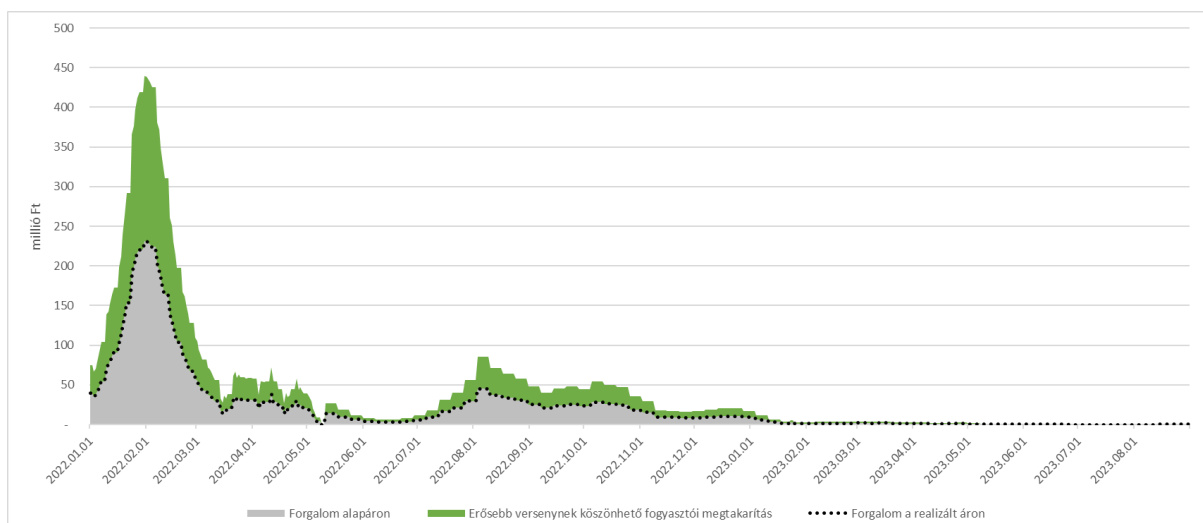
38. E számszerűsítés részét képezi a GVH saját tevékenysége és a verseny társadalmi haszna kimutatását célzó programjának. Mivel a mostani számítás egyetlen versenypártolást érint, összevonása az adott időszakhoz tartozó, a GVH versenyfelügyeleti eljárásait magában foglaló egyszerűsített számszerűsítéssel azt a téves benyomást kelthetné, hogy ez utóbbi tárgya kibővült a versenypártolással, és eredménye annak egészét lefedi. A módszertani egyezésekre tekintettel ugyanakkor ésszerű az eredmények egymás mellé állítása. Ha az átmeneti piacnyitás is szerepelne a legújabb, 2018-2023-ra vonatkozó (időközi) GVH *ex-ante impact assessment*-ben, akkor a közvetlen fogyasztói haszon szempontjából 4-6. legnagyobb tétel lenne az ott szereplő 23 eljárás (+1 intézkedés) közül, a kimutatott haszon pedig a GVH azonos időszaki költségvetésének 2-szereséről 2,06-2,13-szorosára változna, számítási változattól függően. Mindez jelzi, hogy a GVH versenypártolási javaslatai megvalósításának közvetlen fogyasztói haszna számottevő lehet, és elérheti egy-egy jelentősebb klasszikus versenyfelügyeleti eljárását.

5. Kiterjesztett számítás és eredmények

39. A lakossági gyorsteszteket eleve laikusok által történő használatra tervezték, és ennek megfelelő használati útmutatókkal látták el. Így felmerül a kérdés, hogy hogyan alakult volna a kimutatott fogyasztói haszon, ha a kiskereskedelem már eredetileg is szabadabb lett volna. Ez tehát egy fiktív scenárió, de tanulságos lehet a ténylegesen megvalósult scenárióval való összehasonlítása.

40. Az 5. ábra azt a fiktív scenárióát szemlélteti, amelyben már 2022. január elején bejártatott (effektív) a lakossági gyorstesztek kiskereskedelme a drogériákban és hasonló profilú üzletekben, és ennek lehetősége végig megmaradt (legalább a vizsgált időszakban).

5. ábra: A kimutatott fogyasztói haszon alakulása eredetileg is szabadabb kiskereskedelem esetén (fiktív scenárió)

Megjegyzés: 2024-es értéken, megengedőbb feltevések mellett.

41. A görbék alakja azonos a 4. ábrán szereplőkével, de most nincs felár, sem átmenet, helyüket a fogyasztói haszon foglalja el,¹⁴ a realizált ár pedig a teljes időszakban megegyezik az alapárral. Az eredményeket a 8. táblázat foglalja össze. (A számítás első időszaka ezúttal értelemszerűen 2022 elejétől indul, a második időszak pedig az egyszerűség kedvéért 2022. október elejétől.)

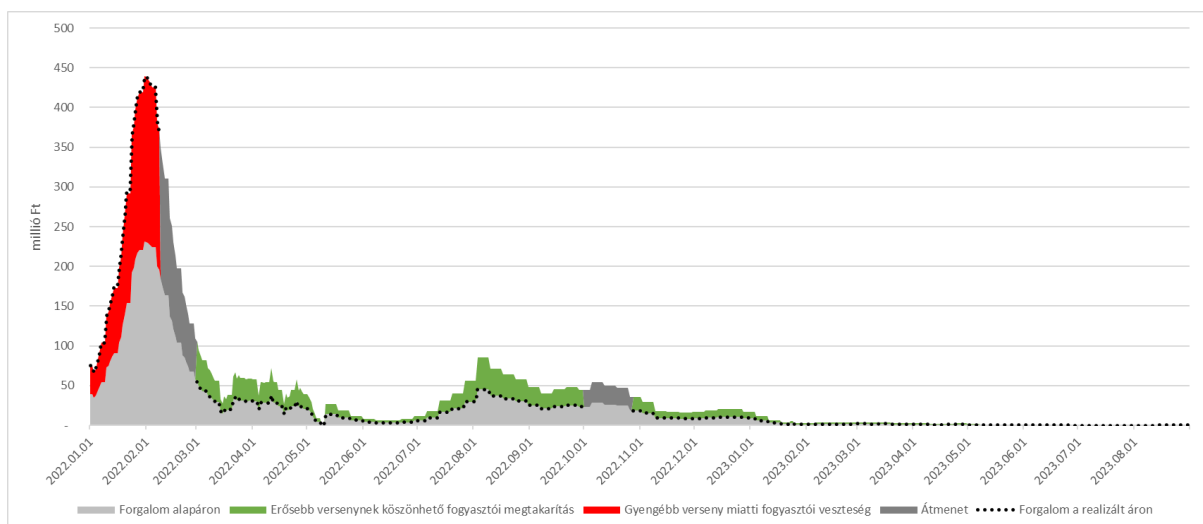
8. táblázat: Kimutatott fogyasztói haszon eredetileg is szabadabb kiskereskedelem esetén (fiktív scenárió)

Időszak	Óvatosabb feltevések mellett	Megengedőbb feltevések mellett
Első időszak (2022.01.01. – 2022.09.30.)	6 078	10 940
Második időszak (2022.10.01. – 2023.08.31.)	839	1 509
A szabadabb kiskereskedelem teljes effektív időszaka	6 917	12 450

Megjegyzés: Millió Ft, 2024-es értéken.

42. Látható, hogy ebben az esetben a fogyasztói megtakarítás lényegesen nagyobb lett volna (a 7. táblázatban szereplőnél). A tényleges és a fiktív scenárióhoz tartozó kimutatott haszon közötti különbség egy része az a fogyasztói veszteség, amely amiatt következett be, hogy a való életben 2022 elején nem volt lehetőség a lakossági gyorsesztek gyógyszerházakon és gyógyszerészeknél kívüli kiskereskedelmére, így a fogyasztók csak drágábban tudták ezeket megvásárolni.¹⁵ Ez a verseny korlátozásának közvetlen anyagi költsége a fogyasztók számára, amit a 6. ábra szemléltet.

6. ábra: A kimutatott fogyasztói haszon és veszteség alakulása

Megjegyzés: 2024-es értéken, megengedőbb feltevések mellett.

43. Látható, hogy a fogyasztók előbb egyfajta felárat fizettek (piros terület), majd a piacnyitásnak köszönhetően – némi átmenetet követően, és a megszakítást leszámítva – ezt a felárat már megtakaríthatták (zöld terület). Előbbi fogyasztói kár, utóbbi pedig fogyasztói haszon. A veszteség és a haszon nem az idővel arányosan alakul, mivel nagyságuk csak a felhasznált/megvásárolt gyorsesztek számától (vagyis feltevésünk szerint az új esetek számának alakulásától) függ. A számítás eredményeit a 9. táblázat foglalja össze.

¹⁴ A kezdeti átmenet vagy 2021-re tolódott át, vagyis a grafikonon nem ábrázolt, korábbi időszakokra (korábbi piacnyitás esetén), vagy egyáltalán nem lett volna átmenet (eleve szabadabb kiskereskedelem esetén). A 2022. októberi átmenet haszonná alakult.

¹⁵ A különbség fennmaradó mintegy egyharmada a 4. ábrán szürkével jelölt átmeneti időszakokhoz tartozik (vö. 9. táblázat és 7. ábra). Ezekhez nem csak a fiktív scenárióban tartozik haszon, hanem (véltetően) részben a ténylegesen megvalósult scenárióban is, ez utóbbi mértékét azonban nem ismerjük, így a vonatkozó számításban sem vehettük figyelembe.

9. táblázat: A fogyasztói haszonra és veszteségre kapott eredményávok

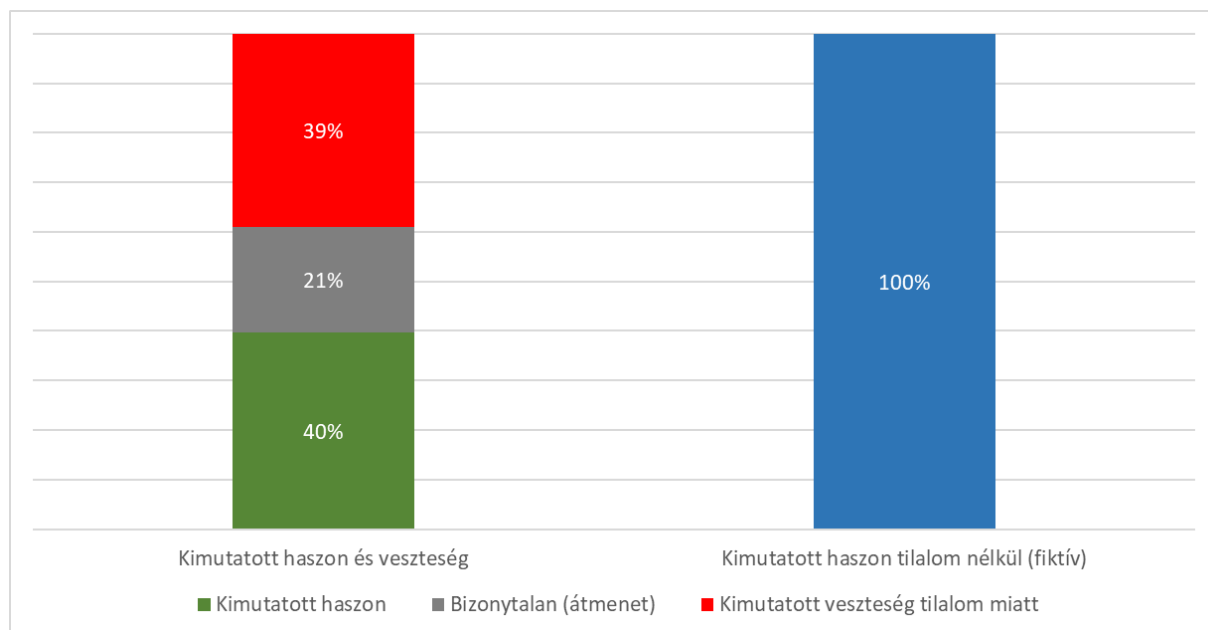
Időszak	Kimutatott haszon	Kimutatott haszon tilalom nélkül (fiktív)	Kimutatott veszteség	Bizonytalan (átmenet)
Első időszak (2022.01.01. – 2022.09.30.)	2 252–4 054	6 078–10 940	2 700–4 861	1 125–2 026
Második időszak (2022.10.01. – 2023.08.31.)	496–892	839–1 509	-	343–617
A szabadabb kiskereskedelem teljes effektív időszaka	2 748–4 946	6 917–12 450	2 700–4 861	1 468–2 643

Megjegyzés: Millió Ft, 2024-es értéken. Az eredményávok alsó szélét az óvatosabb, felső szélét a megengedőbb feltevések melletti eredmények adják.

44. Ha az egyszerűség kedvéért feltételezzük, hogy az átmeneti időszakokhoz tartozó bizonytalan hovatartozású összeg fele-fele részben haszon, illetve veszteség, akkor az intézkedésből származó fogyasztói megtakarításra mintegy 2,8-6,3 milliárd Ft adódik, a kiskereskedelem korlátozásából származó fogyasztói veszteségre pedig mintegy 3,3-6,2 milliárd Ft (2024-es értéken).

45. A fogyasztói haszon és veszteség arányait szemlélteti a 7. ábra a kiterjesztett számítás teljes időszakára vonatkozóan. Ugyanezeket az arányokat látjuk az összes számítási változatban és az inflációval való korrigálástól függetlenül (hiszen kizárólag a járványgörbe alakja határozza meg ezeket).

7. ábra: A kimutatott fogyasztói haszon és veszteség arányai a kiterjesztett számítás időszakában

Megjegyzés: 2022.01.01 – 2023.08.31. időszak.

46. A jobb oldalon a magasabb és az alacsonyabb ár közötti különbség és az adott időszaki értékesítés teljes volumenének szorzata szerepel, a bal oldalon pedig ennek az összegnek a megoszlása a fogyasztói haszon, a fogyasztói veszteség és az átmenetbe tartozó bizonytalan rész között.

47. Mindez mutatja, hogy a fogyasztók sokkal jobban jártak volna, ha e tesztek kiskereskedelme már eredetileg sem lett volna a gyógyszerárakra és gyógyszerészeti eszköz-szaktüzetekre korlátozva.

Megjegyzések

48. 2021-re a számítás nem tud visszatekinteni, mert az alapjául szolgáló, az érintett forgalom meghatározásával összefüggő feltevések ekkor még nem elég megbízhatók. Eredetileg is szabadabb kiskereskedelem esetén természetesen 2021-ben is jelentkezett volna fogyasztói megtakarítás, csak nem tudjuk megállapítani, hogy mekkora. Ugyanakkor ez a mérték potenciálisan viszonylag jelentős, tekintettel a 2021. végi járványhullámra (vö. 2. ábra), és a betegséggel kapcsolatos akkori nagyobb óvatosságra, amely a gyorsteszték iránti keresletet is növelte. A lakossági gyorsteszték iránti komoly korabeli lakossági igényt jelezte a tesztek magas árával és korlátozott elérhetőségével kapcsolatos társadalmi elégedetlenség is,¹⁶ amely a GVH gyorsított ágazati vizsgálatának elindítását is kiváltotta. A gyorsított ágazati vizsgálat megállapításai szerint 2021-ben a lakossági gyorsteszték Magyarországon lényegesen drágábbak voltak, mint a környező országokban,¹⁷ tehát az a feltevés sem légből kapott, hogy eleve szabadabb kiskereskedelmük esetén már a kezdetektől lényegesen olcsóbbak lettek volna a tapasztaltnál.

49. Hasonló a helyzet 2024-ben is, azzal az eltéréssel, hogy az ekkor jelentkező fogyasztói haszon viszonylag csekély lett volna (vö. 21. és 36. bekezdés).

---

¹⁶ Ezt jelzi, hogy a miniszterelnököt is kérdezték a lakossági gyorsteszték áráról a 2021. december 21-én tartott nemzetközi sajtótájékoztatón (45:06-46:50 perc).

<https://www.facebook.com/kormanyzat/videos/orb%C3%A1n-viktor-nemzetk%C3%B6zi-sajt%C3%B3t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3ja-2021-december-21/1094708411367014/>

¹⁷ Gyorsított ágazati vizsgálati jelentés 20-24. oldal (IV. fejezet).